

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za slovenistiko

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik
Izpitni center

Izpit iz znanja slovenščine na višji ravni

Branje

Čas reševanja: 50 minut

Podatki o kandidatu/kandidatki

Ime in priimek:

Datum rojstva:

Kraj in država rojstva:

Podpis:

Ocena

Skupno število točk:

/ 25

%

1. naloga

Odlomke besedila »Kdaj bo ekološka hrana postala hit?« opremite z naslovi (od a do j). K številki odlomka pripišite črko najbolj ustreznega naslova, kot kaže primer. Dva naslova sta odveč. (8 točk)

- a) *Brez ekološke tržnice (primer)*
- b) Kljub zahtevni pridelavi precejšen pridelek
- c) Ljudje slabo seznanjeni z ekološko pridelavo
- č) Na trg raje v soboto
- d) Pestra izbira
- e) Pot do zdravja: drugačen odnos do hrane
- f) Previsoke cene
- g) Samo 25 % ozaveščenih
- h) Splača se plačati več
- i) Statistika: veliko kupcev ekoloških živil
- j) Zdravje pred videzom

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
a								

Točke**8**

Obisk na ljubljanski tržnici

Kdaj bo ekološka hrana postala hit?

0. Ljubljana – Ponedeljek zjutraj. Kljub lepemu vremenu je glavna ljubljanska tržnica skoraj prazna. Vzrok je morda v tem, da ponedeljek ni med prodajnimi dnevi ekološke tržnice. Ali pač?
1. Začetek prodaje ekološko pridelane hrane na delu ljubljanske tržnice sega v leto 1999. Prodajni dnevi so sredo, petek in sobota, vendar je ponudba ob sobotah bogatejša, in sicer zaradi časovne stiske kmetov med tednom.
2. Glavne prednosti ekološko pridelane hrane so: naravna pridelava brez škropiv, genska nespremenjenost in vzgajanje v naravnem okolju. Zaradi tega nekateri produkti na pogled niso najbolj privlačni, a so toliko bolj zdravi.
3. Na trgu je mogoče kupiti veliko vrst sadja in zelenjave, med in mlečne izdelke ... Včasih pa se na tržnici dobijo tudi drugi ekoizdelki (pralni prašek, sokovi, biopivo itd.), ki jih sicer lahko kupite v za to specializiranih trgovinah.
4. Stojnic je precej, ponudba raznolika, lokacija ugodna, pa vendar prodaja narašča dokaj počasi. Zakaj je tako? Eden izmed vzrokov je gotovo premajhna ozaveščenost širše javnosti o kakovostnejši in do človeka prijaznejši hrani. Rezultati raziskave namreč kažejo, da je večina ljudi izvedela za ekološko tržnico zgolj po naključju, kar nazorno kaže na premajhno informiranost kupcev o tovrstnih izdelkih.
5. Čeprav tržni nadzorniki zatrjujejo, da veliko ljudi kupuje ekološko pridelano hrano, številke kažejo drugače. Od vseh anketirancev jih samo četrtnina občasno kupuje na ekološkem delu ljubljanske tržnice, ostali pa so bolj naključni opazovalci.
6. Drugi vzrok za premajhno prodajo tiči v zasoljenih cenah. Te so posledica zahtevnejše pridelave in manjšega hektarskega donosa. Tako sta npr. biološko pridelano pivo in sok dvakrat dražja od navadnega, čokolada pa je kar trikrat dražja od navadne.
7. »Raje živim eno leto dlje, pa čeprav plačam nekaj evrov več,« nam je povedal mimoidoči na ljubljanski ekotržnici. Ljudje, ki kupujejo na ekotržnici, so prav zaradi zdravja pripravljeni plačati več. Tako je 29 % vprašanih kupcev pripravljenih ekološko pridelano hrano preplačati za 10 %, prav toliko bi jih plačalo tudi do 50 % višje cene, 15 % vprašanih se zdijo cene povsem nepomembne, le 5 % vprašanih pa za tovrstne izdelke ni pripravljenih plačati nič več kot za običajne.
8. S pogostejšim uživanjem ekološko pridelane hrane bi lahko zmanjšali število bolezni, ki jih povzroča vsakodnevna nezdrava prehrana. Za spremembo konservativne slovenske miselnosti bo potrebnih veliko korenitih sprememb. Morda nižje cene, medijska naklonjenost, svetovno priznani certifikati in s tem večje zaupanje v ekoizdelke. Ali tudi vse to ne bo dovolj?

(Vir: Karmen Lutman, Kdaj bo ekološka hrana postala hit, Delo, 12. 5. 2006, prir.)

2. naloga

Preberite besedilo »Nori na diete« in odgovorite na vprašanja: izberite eno od navedenih možnosti. (7 točk)

Velika Onina raziskava

Nori na diete

V boj z odvečnimi kilogrami bi se moral podati marsikdo, pa ne zaradi modne muhe, ampak iz zdravstvenih razlogov.

Po zadnjem poročilu Inštituta za varovanje zdravja RS je skoraj polovica Slovencev čezmerno hranjena, kar vpliva na zmanjšano kakovost življenja in povečanje kroničnih obolenj. To je tudi po svetu vedno večji zdravstveni problem.

Nikoli ni prepozno

Izjemno zapletenega problema bi se morali lotiti z multidisciplinarnimi sistemskimi ukrepi na nacionalni in regionalni ravni: z ozaveščanjem vse od zgodnje mladosti, prepovedjo oglaševanja nezdravih živil in lažjo dostopnostjo do zdrave hrane za socialno ogrožene skupine prebivalcev.

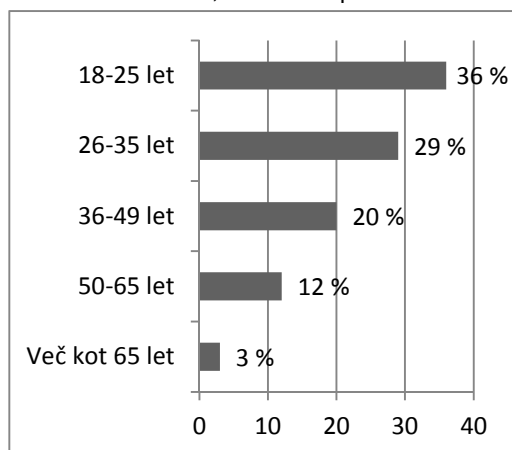
Najvitkejši so Novogoričani

Delež čezmerno hranjenih in debelih je največji pri ljudeh z najnižjo stopnjo izobrazbe ter pripadnikih najnižjega sloja – predvsem iz vaškega okolja v vzhodnem delu Slovenije. Najmanj takšnih težav imajo v novogoriški regiji. Debelost se najbolj povečuje pri moških, starih od 55 do 64 let.

Bolj izobraženi prej

Izvedli smo telefonsko vseslovensko raziskavo in na vzorcu 400 oseb se je pokazalo, da vprašani precej z rezervo jemljejo stroge prehranjevalne režime. Kar 65 % vprašanih namreč viha nos nad dietami vseh vrst – ne glede na spol. In kdaj se vprašani prvič odločajo za dieto?

Koliko ste bili stari, ko ste bili prvič na dieti?

Kot je razvidno iz grafa, vprašani prvič načrtno hujšajo zelo zgodaj. Kažejo pa se razlike glede na izobrazbo, in sicer močno izstopajo visoko izobraženi, ki so bili prvič na dieti pri 27 letih, medtem ko so se osebe z osnovnošolsko ali poklicno izobrazbo tega lotile šele pri 40 letih.

Mlajši zaradi zunanosti

Več kot 66 % tistih, ki hujšajo, se je za ta korak odločilo samih – ženske pogosteje kot moški, 26 % jih prepriča zdravnik, osmim odstotkom pa so svetovali prijatelji ali družinski člani. Tudi glavni razlogi za hujšanje se spreminjajo glede na starost: starejši od 65 let navajajo zdravstvene težave oziroma zdravniško predpisane diete. Anketiranci, stari od 18 do 25 let, si želijo v prvi vrsti očistiti telo, najmlajši se diet oklepajo predvsem, da bi bili videti lepši.

Moški se raje vidijo

Ob tem ni odveč vprašanje, koliko oseb je sploh zadovoljnih z videzom svojega telesa. Obstaja velika razlika med spoloma: moškim v kar 83 % ugaja to, kar vidijo, ko se pogledajo v ogledalo, medtem ko je takšnih žensk le 55 %. Višja ko je izobrazba, manj so vprašani navdušeni nad svojim videzom, kar se ujema s podatki o prvi dieti. Z nadpovprečno naklonjenostjo – v kar 78 % – pa svoje telo sprejemajo takšno, kot je, tisti s srednješolsko izobrazbo.

In komentar? Podatki zbujajo dvojne pomislekov: najprej kažejo, da vzroke za nastanek debelosti lahko iščemo v socialnih in ekonomskih determinantah, da torej nizka stopnja izobrazbe in nizek dohodek pomenita tudi težjo dostopnost do zdravega življenja. In drugič: očitno postaja videz vse pomembnejši: ne vpliva le na samopodobo človeka, ampak čedalje bolj na boljšo sprejetost v družbi, tudi na delovnem mestu. Pri tem pa imajo pomembno vlogo tudi mediji: ti bi morali zavzeti jasno in argumentirano stališče glede diktata videza. Kajti kot pravi italijanski filozof Umberto Galimardi: »Ko se posameznik začne podrežati videzu, se navadi, da je njegova podoba pomembnejša od njegove osebnosti.« Bomo še naprej zganjali teror nad sabo?

(Vir: Katja Cah, Nori na ločevalno dieto, Ona, 26. 2. 2013, pri.r.)

1. Kaj sporoča podnaslov »V boj z odvečnimi kilogrami ...«?	1	
a) Hujšanje je nepotrebna modna muha. b) Ljudje so na splošno predebeli. c) Predebeli naj bi hujšali zaradi zdravja.		
2. Zakaj naj bi olajšali dostop do zdrave hrane socialno ogroženim prebivalcem?	1	
a) Ker je med njimi več debelih. b) Ker bi bil to dober sistemski ukrep. c) Ker večinoma živijo na podeželju.		
3. V besedilu je podčrtana beseda <u>rezerva</u> . Katera beseda bi jo najbolj nadomestila?	1	
a) odpor. b) pomislek. c) zaloga.		
4. V čem se pri tistih, ki hujšajo, kažejo starostne razlike?	1	
a) V izbiri prehranjevalnih režimov. b) V tem, ali se za dieto odločijo sami ali ne. c) V tem, kdaj prvič hujšajo in zakaj.		
5. Kdo ima najverjetneje najbolj pozitiven odnos do videza svojega telesa?	1	
a) Srednje izobražen moški. b) Srednje izobražena ženska. c) Visoko izobražena ženska.		
6. Podatek, da so bolj izobraženi manj zadovoljni s svojim videzom, se ujema s podatkom ...	1	
a) da bolj izobraženi hujšajo zaradi zdravja. b) da se bolj izobraženi za diete odločajo mlajši. c) da so bolj izobraženi do diet bolj skeptični.		
7. Kako avtor komentira rezultate ankete?	1	
a) Ironično pokaže na vlogo medijev. b) Kritičen je do hujšanja na splošno. c) Nad podatki izraža zaskrbljenost.		
Točke	7	

3. naloga

Preberite besedilo »Generacija Y in razlike med generacijami« in označite, katera trditev velja za katero generacijo, kot kaže primer. (5 točk)

Prevladujoča značilnost generacije	Veterani	Baby boom	Generacija X	Generacija Y	
0. Sistemske spremembe			x		/
1. Blaginja in varnost.					1
2. Fleksibilnost.					1
3. Medsebojna pomoč.					1
4. Podrejanje vodjem.					1
5. Zanašanje nase.					1
Točke					5

Generacija Y in razlike med generacijami

Na trgu dela se trenutno pojavljajo štiri različne generacije: t. i. generacija veteranov, baby boom generacija, generacija X in generacija Y. Spodaj opisane značilnosti ne veljajo za vsakega posameznika, kažejo pa tipične značilnosti zaposlenih v nekem obdobju.

Generacija veteranov

T. i. veterane so zaznamovali vojni čas, pomanjkanje in želja po občutku varnosti. Solidarnost in timsko delo sta prevladovala, oblikoval se je koncept »zveze in poznanstva«. Za to generacijo je značilno, da je komunicirala na osebni ravni, zaposlitev je bila varna ne glede na storilnost. Gre za delovno generacijo, ki je komunicirala po klasični pošti, veliko in dolgo sestankovala ter poslovala samo z osebnim stikom.

Baby boom generacija

Je povojna generacija, rojena med letoma 1946 do 1965. V tem obdobju je prevladovala sorazmerna ekonomska stabilnost, materialno obilje, živelo se je za tu in zdaj, razpetosti med delom in družino ni bilo, saj so se ljudje zgodaj vračali iz služb in imeli čas še za družino, hobije, delo doma. Na nadrejene se ni prenesla le avtoriteta, ampak tudi odgovornost za uspeh.

Generacija X

V to generacijo spadajo rojeni med letoma 1966 in 1985. Njihovo mladost je v Sloveniji še zaznamoval socializem, kot odrasli pa so doživeli zamenjavo sistema – kapitalizem. Novi ideali so zamenjali tradicionalne vzorce, največje spremembe pa so se zgodile v tehnologiji z računalnikom in internetom. Vse to je zahtevalo hitrejšo odzivnost in delovanje po novih, kapitalističnih pravilih. Pripadniki te generacije so se odzvali različno: od upora do podrejanja. To je prva generacija, ki je iskala ravnotežje med delom in družino in ugotovila, da si varnost lahko vsak ustvari le sam, s strokovnim in osebnim razvojem. Glavne značilnosti generacije X so: podjetnost, usmerjenost v rezultate, samostojnost, odgovornost zase, upiranje avtoriteti in kršenje pravil.

Generacija Y

Ta generacija odrašča z informacijsko komunikacijsko tehnologijo. Prav zaradi tega velja za najbolj izobraženo in ozaveščeno generacijo vseh časov. Sodobna tehnologija ji je dala veliko širino in zato so njeni pripadniki tudi bolj prilagodljivi od starejših generacij. Lastnosti generacije Y so ustvarjalnost, optimizem, strpnost, tehnološka pismenost, neodvisnost, učinkovitost, odprtost za nove izzive in zmožnost početi več stvari hkrati.

(Vir: <http://www.zfm.si/prva-stran/e-mesecniki/vodenje/septembrski-mesecnik-2012/generacija-y-in-razlike-med-generacijami.html>, prir.)

4. naloga

V besedilu »Kako se je rodila računalniška miška« nekaj delov besedila manjka. Manjkajoči deli so navedeni na drugi strani (od a do l). Uredite besedilo v smiselno in pravilno celoto: k številkam v tabeli navedite ustrezne črke, kot kaže primer. Dve ponujeni besedni zvezi sta odveč. (5 točk)

Kako se je rodila računalniška miška

Računalniška miška je iz skromnih začetkov postala __(0)__ računalniške opreme. Američan Doug Engelbart je s __(1)__ miško začel oblikovati že leta 1961, svoj izum pa je prvič pokazal javnosti na __(2)__ v San Franciscu 9. decembra 1968.

Med oblikovanjem miške so razvili ogromno elektronskih naprav, raziskovalec Bill English pa je oblikoval __(3)__, s katerim je napravo lahko priklopil na računalnik.

"Vse naprave smo preizkusili in miška je bila zmagovalka v __(4)__, " je dejal Engelbart. "Bila je hitrejša in ljudje so se manjkrat zmotili." Čeprav so raziskovalci napravo sprva hoteli poimenovati __(5)__, jih je ljubkovalno ime "miška" prehitelo. "Pet ali šest nas je bilo vključenih v eksperiment, vendar se nihče ne spomni, kdo jo je začel klicati 'miška'. Presenečen sem, da se je ime prijelo."

Apple je za Engelbartov patentirani izum leta 1984 odštél 31.000 evrov, miška pa je nato postala eden od nepogrešljivih __(6)__. Leta 1998 je ameriški predsednik Engelbarta nagradil za __(7)__.

Miški pa že grozi izumrtje, saj je vse bolj __(8)__ ne potrebujejo, Microsoft pa je pred kratkim vložil __(9)__ v razvoj računalnika v obliki mize, ki se odziva na premik rok, dotik in fizične objekte. Zato mnogi dvomijo, da bomo miške __(10)__ uporabljali. Čez nekaj let bodo še vedno tu, vendar zagotovo ne take, kot jih poznamo danes.

(Vir: Računalniška miška praznuje 40. rojstni dan; bo v prihodnosti še tako nepogrešljiva, Dnevnik, 1. 12. 2008, prir.)

Manjkajoče besedne zveze (dve sta odveč):

- a) *nepogrešljiv del (primer)*
- b) delov vsake računalniške opreme
- c) laboratorija in hiše
- č) leseno škatlico s kolesčki in kablom
- d) predstavitvi mreže računalnikov
- e) priljubljeni prenosni računalniki
- f) skupino raziskovalcev na stanfordskem raziskovalnem inštitutu
- g) še dolgo
- h) več milijonov evrov
- i) virtualnim aplikacijam
- j) vseh kategorijah
- k) vzpostavitev temeljev za moderno računalništvo
- l) z bolj zvenečim imenom

<i>0.</i>	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
<i>a</i>										

Točke**5**